

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vstaja ali upor v Bosni in Hercegovini.

Žalostni glasi prihajajo Avstriji od juga: slovanski prebivalci v Krivosijah, v Hercegovini in Bosni so vstali in se upirajo avstrijsko-ogerskej vladi. Po zadnjih poročilih to nikakor ni navadno roparstvo ali tolovajstvo, ampak srdita in od lani uže pripravljajoča se vstaja zoper avstrijskega cesarja mereč na to, da mu vzamejo Bosno in Hercegovino. Ni dvomiti več, da imajo roko zmes Italijani, Angleži, Rusi pa tudi mnogi Črnogorci, Srbi in Turki. Ti porablajo nezadovoljstvo bosenskih, hercegovskih in dalmatinskih Slovanov, da Avstriji delajo neprilik in škodo. Zato beremo pa ob železnicah tudi lahko vidimo, kako nagloma naši vojaki hitijo tje doli v južne kraje, da ohranijo Avstriji, kar si je pred par leti piborila. Tudi je uže tekla kri. Vendar je še upanja dovolj, da se upor zatre, vstaja zaduši. Toda želeti je, da se uzroki tolikim žrtvam in nevarnim uporom tudi odpravijo, sicer se imamo večnih nemirov bati. V ta namen pa je treba uzroke nezadovoljstvu odstraniti. Ako je prebivalstvo z vlado zadovoljno, potem nima uzrokov kljubovati. Da pa se to doseže, treba je konec storiti nemško-magjarskej politiki, kajti le ta je nezadovoljstvo največ pouzročila.

Naše avstrijsko cesarstvo je največ trpelo od Turkov pa jih tudi najprvlje zdatno zavrnilo. Ravno letos bo 300 let, odkar smo jih od Dunaja odbili nazaj. Avstrija je potem takem imela nalogo zgodovinsko pa tudi v 300 letih dovolj časa, Turke dalje napadati, kristijane turškega jarma osvoboditi, Avstrije upliv érez Balkanski poluotok raztegnoti, turško cesarstvo pa razdjati. Največ časa in moči smo imeli po končanih francoskih vojskah do l. 1848. Toda tedajšnji minister knez Meternih je vse zgodovinske naše težnje na glavo postavil in šel Turka branit in podpirat. Vsled tega so turški kristijani začeli od Avstrije proč obráčati svoje oči k mogočnim Rusom. Ti so res v večih strahovitih vojskah prilomastili na pomoč. Tako so postali svobodni Grki, Srbi, Črnogorci,

Rumuni in večji del Bolgarov. Avstrija, pravi in prvi dedič turške zapaščine, pa bi skoraj bila ostala praznih rok, ko bi jej Bismark in Angleži iz zavisti do Rusov ne bili v Berolinskem miru odkazali zasesti Bosno in Hercegovino. No, in po trdnej borbi smo deželi zasedli, prebivalstvo, osobito kristijansko je tega bilo veselo; posebno katoličani bili so navdušeni za avstrijskega cesarja in tudi mohamedani bi se bili vdali, ker slovanške krvi v sebi vendar ne morejo zatajiti. Trebalo je le vsemu slovanskemu prebivalstvu pokazati dobrohotnosti in mu nakloniti pomočkov, da mu celijo rane po 500letnem turškem trinoštvu usekané. Prvi poveljnik in pravi dobitnik FZM. Filipovič je tudi to storiti nameraval. Toda nenkrat prevlada nemško-magjarska Slovanom itak neprijazna politika in nesreča je bila djana! Baron Filipovič, ki je nameraval prebivalstvo z Avstrijo sprijazniti in zediniti, moral je odstopiti.

Sedaj je ostalo skoraj vse, kakor pod Turkom, mohamedanom so se puščale prejšnje predprave, kristjanska raja pa je trpela in plačevala desetino itd. kakor poprej. Zemljiščne razmere so ostale pri starem. Pristopili so prej nepoznani davki. Došlo je mnogo tujih uradnikov v deželo. Delalo se je na ponemčevanje, vsaj tu pa tam itd. Vse vkup je prejšnjo navdušenost za avstrijskega cesarja zatrló, nezadovoljstvo je povsod napredovalo. Ljudje so prišli iz Bosne in Hercegovine prosit, pa niso bili uslišani. Zato so kmalu rodili se tajni shodi, zarote in naposled so se prištulili tuji rovarji in vstaja, upor in putanje postalo je neizogibno.

Ako se posreči še tokrat deželi pomiriti, potolažiti, potem je pač slednji čas, da se za vselej priklopote k Avstriji in v njima morebiti združeni z Dalmacijo in Hrvatsko uraduje slovanski in sploh Slovanom tako ustreza, kakor drugod Nemcem, Magjarom in Italijanom. Potem je upati tudi stalnega mira in Avstrija si ohrani na jugo živó, nepremagljivo slovansko trdnjavo!

Ako se pa ne posreči, tedaj utegne vstaja povod dati velikej, mogoče da svetovnej vojski!

Gospodarske stvari.

Nekaj o setvi.

Zadnje jesen je bilo vreme za posejatev raznega silja zelo neugodno. Tudi še po setvi je tako vreme dolgo časa trpelo. Bilo je mokro, hladno, ja celo mrzlo in se je lahko zgodilo, da marsiktero zrno, ali celo ne cimilo, ali če je pognalo, se pa vendar vsled mrzlega vremena mlada rastlinica ni mogla zarasti in razkošatiti in tako je veliko rastlinic prav slabe rasti in dvomljivega življenja. Nasledek vsega tega pa je, da potem cela setev prerodka postane. Tudi pri spomladni posejavi nastanejo dostikrat vremenske nezgode, ki imajo tudi prerodko stanje setve za nasledek.

Spomladi nastane potem, ko je seme že v zemlji, dostikrat suhotno vreme in tako so tudi jara žita že brž s prva bolj goste seje, nego ozimino. Tam, kjer se je kaj napačnega pri setvi prigodilo, se dostikrat more pomagati z gnojili, ki naglo in močno delujejo, kakor n. p. gnojnica, pepel, tičji gnoj ali guano. S takimi gnojili se dostikrat tako izdatno pomaga, da se setev tako močno obraste in razkošati, da potem še dovoljno žetev dobimo.

Iz povedanih ozirov je toraj dobro in hasnovito jeseni in spomladi, zlasti o neugodnem vremenu, ali če kake druge nenavadne zapreke posejatev črez primerni čas zavlečejo, bolj gosto in močno sejati. Pa dostikrat se na povedane uzroke ne zmislji, zato naj je tukaj opozorjeno na potrebo bolj goste posejatve. Bolje pregosto, ko prerodko.

Lepa endivija.

Pustijo se nekatere bolj slabih rastlin endivije črez zimo v zemlji. Pri hudem mrazu jih je treba nekoliko proti najhujši zimi zavarovati. Spomladi se te rastline presadijo, in baje na dan, kterege stoji v koledarju vaga. Ta salata se pa ne sme blizo drugega sočivja saditi, ktero ob istem času, ko salata cvete. Brž, ko je seme zrelo, se sname in vsakokrat sred majnika poseje, in sicer zopet v znamenju vage, ali pa ob novi luni, ali prav za prav ob mlaju.

Novo mlado seme pa ne kaže sejati, ker potem salata le prerada v cvet gre. Seme endivijino ostane do deset let kalivno. Dobro ga je v tenkih vrečicah hranjevati, ktere se z letnico znamenjujejo in na suhem obesijo.

Prav rano po letu krompirja prirediti.

Vzame se v dosego tega namena prav plitvi zaboj k večemu z 10 do 12 centimetrov visokimi stranicami. V pod se zavrtajo majhne luknjice. Pod se nasuje na 3 centimetre debelo s tankim peskom, na kterege se potem, ali cveti krompirjevi ali primerni krlhji rožnatega krompirja tako naložijo, da pridejo očeska na vrb. Krompir se mora tesno drug poleg drugega naložiti.

Slednjič se celi zaboj zopet s peskom dobro nasuje. Vse to se potem od časa do časa s toplo vodo polije in zaboj na kaki topli kraj, bodisi blizo peči, ali pa na okno, kamor more solnce, postavi. Ko bi krompir prenašlo začel cimiti, se mu ne sme več prilivati in mora se na bolj hladno mesto postaviti. V 15—20 dneh je vse godno za to, da se posuši. Zdaj se pusti jeden ali dva dni sušiti, na kar se zaboj preobrne in vse, kar je v njem, izsuje. Cela stvar bode zdaj zelo podobna skoz in skoz preraščenemu drnu ali ruševini, ker so vse korenine jedna v drugo zaraščene. S previdnim pretresovanjem je treba posamezne krompirje med seboj ločiti, pri katerem delu se mora posebno na to gledati, da se mlade cime od starega krompirja ne odtrgajo. Na to se potem nacimljeni krompir v sočivnem vrtu na grede posadi po 30 centimetrov vsaksebi, se s tankim, toplim gnojem posujejo in s prstjo pokrijejo. Ko bi cime bile predolge porastle, naj se v zemljo ravno položé in z prstjo pokrijejo. Tako nacimljen in tako položen krompir bode v kratkem pognal in v času okoli 60 dneh po posaditvi se bode mogel že kopati. Prvi krompir se mora previdno vrsta za vrsto s prsti iz zemlje jemati, tako da se cel grmič ne poškoduje. Ta se zopet z dobro prstjo posuje in dá pozneje še drugi pridelek. Naj naše gospodinje in vrtnarice skusijo, krompir za 14 dni prej pridelan vrže za polovico več dobička od onega, ki se toliko dni pozneje more iz zemlje vzeti. Glejmo krajcar vzeti!

Zrnje kot živinska klaja.

Kdor svoji živini zrnje poklada, naj nikdar ne pozabi, da je celo zrnje živini položeno, velika potrata. Zrnje se mora vsakokrat prej vsaj nekoliko zdrobiti.

Tako je razumen kmetovalec svoje svinje s celim zrnjem krmil in potem njihove trde izločke preiskal in našel, da je mnogo zrnja neprebavljivega od živali proč šlo. Izračunil je, da je od 100 kilogramov ječmena 55, od 100 graha 54, od 100 rži 50. To je bilo toraj zavrženega zrnja. Kolika potrata, kolika škoda! Toraj kmetovalci, dajte zrnje v živinsko klajo na grobo zmleti v tako imenovani drobljanec.

Katere jabelčne in gruševе peške so dobre?

Kdor si semena jabelčnega in gruševga sam nabira, naj gleda, da mu je zdravo. Jabelčne peške morajo biti debele, teške in temnorjavave, gruševе pa bolj začrnele barve. Le peške bergamotnih grušek so tudi rujave barve. Kdor si za pomladansko posejatev peške nabira, naj jih hrani v lonci med glino na kakem zračnem, suhem, pa ne pretoplem kraju.

Dopisi.

Od Radgone. (O babicah nekaj.) Naš Gornje-Radgonski okrajni zastop je lani bil raz-

pisal dve službi za izpitani babici, ter eno nastavil na Grijesu za sv. Petersko, Negavsko in Kapelsko faro, drugo pa pri sv. Jurji na Ščavnici za tisti kraj. To bi bilo vse prav in dobro, ali nastavljeni babici nimate zadosti dela in torej premalo zaslužka, ker je po vaseh zadosti takih žen, ki ta opravke zastonj ali za celo malo plačilo dobro izvršujejo. Zavoljo tega pa hoče zdaj okrajni zastop vse neizkušene babice odpraviti, ter tiste ženske kaznovati, ki bi porodnicam pomagale, da bi tako matere hile prisiljene, izpitano babico klicati. Ali je to prav? Jaz mislim, da ne, kajti domače babice so vselej hitro pri roki in v navadnih slučajih svoje delo dobro in večjidel zastonj opravijo; v težavnih in nevarnih slučajih pa itak grejo po izpitano babico ali po zdravnika v mesto. Izpitana babica mora svojo pot in delo računati, ker se od tega živi; zlasti po zimi in na oddaljene kraje pa bo stala taka pot veliko. Naznanilo se je sicer, da se za siromake, ki toliko ne zmorejo, ta znesek plača iz okrajne blagajnice, pa kdo bo mogel pravično razsoditi, ali dotični toliko premore, ali ne, in potem, koliko bo to zopet stroškov za itak ne prenapolnjeno okrajno blagajnico! Da moralnih nasledkov iz tega niti ne omenim, vprašam še samo to: kako se more porodnici siliti na pomoč tuja ženska, ktere ona ne pozna, in morebiti celo ne mara? Potem kaj pa bo takrat, kedar izpitana babica zavoljo bolezni ali slabega vremena ali pomanjkanja časa ne bo mogla priti, domače babice pa ne bodo smele in si ne bodo upale pomagati? Sila ni nikomur mila, v tej reči pa mislim, da tudi ni potrebna.

Iz Pilštanja. (Zlata gostija.) Ime poštenega moža je znano črez devet far, pravi naroden in resničen pregovor. In v resnici ni ga kmeta, ne gospoda daleč okoli našega trga, ki ne bi poznal blagega imena Strašekovega; in to tem bolje, ker je v njegovi hiši tekla zibelja čast. gospoda kaplana Mozirskega, ker sta se v njegovi hiši rodila dva vrla junaka, ki sta že zvesto cesarju služila. On, ki je bil mnogo let šolski oča, kakor so ga vedno otroci s spoštovanjem imenovali, ki je vedno rad z vsemi močmi cerkev podpiral, on ne bi bil vreden, da mu zdaj, ko obhaja svojo zlato gostijo, vsak Pilštančan čestital? — Gotovo mu bo vsak pri tej slovesnosti, kake naša fara že dolgo ni videla, z radostnim srcem zaklical: „Bog obvari našega očeta še mnogo let zdravega in veselega!“ Č. G.

Iz Nazareta. (Šolstvo.) V marsikoji ljudski šoli se že dandanes nahaja za poduk v petji in za petje sploh tako imenovani „harmonium“, ter služi gospodom učiteljem, „posebno onim, ki niso dobri goslarji, pa slabih prs“, vsestransko v mnogo korist; kajti vsakdo, kdor ga ima tudi prednost v petji svoje šole, pripozna. Ti instrumenti glas vlečejo, ter privadijo uho pevca na pravo stezo harmoničnega petja in vežejo glasove, kakor do

sedaj ni nobeden drugi instrument, ter imajo celo tudi pred orglami mnogo prednost, v p. in f. pa se nikdar ne razglasé in malo prostora vzemó. Želeti bi bilo, da si takovo pripravo za pevanje vsaka šola, „posebno pa organisti“, naroči, ter zbudijo s tem obilo veselja za še v marsikoji šoli in duhovnji slabo napredovano petje. Naročiti si „harmonium“, pa je treba vedeti, pri komu? — da res služi zahtevam harmonija, pa ne — harmonike — in to je najzanesljiva, pa tudi najceneja firma sè svojem zvestim delom „Joh. M. Kaufmann, Harmonium & Orgelbauer, Wien, VI., Sandwirthgasse Nr. 2.“ Imenovani g. K. res služi vsestransko pripoznavo sè svojem poštenim, zvestem delom, ter prodaja harmoniume za šole po 85 gld. klaviatura 4 $\frac{1}{2}$ oct., bele kosti in politiran kason; obseg klaviature od C—F z enim spremenom „Expression“. — Mnogim šolam preskrbel in kupil bi to tudi krajni šolski svet, samo ako dospe prva beseda od prave strani. — Dragi prijatelji, poskusite, in videli boste, da g. Kaufmann-u vso čast gre za njegovo delo. Vam in ljudstvu, kakor tudi šolam pa obili napredek, kojega Vam iz udanega peresa in lastne skušnje srčno želim. — Naš izvrsten narodnjak g. Franc Dr. Gross premeščen je iz Švehata (pri Dunaji) za adjunkta v Litschau (avstrijsko-češke meje), kamor se je 20. t. m. napotil. Dasiravno nam ni po volji, da naš blagi rodoljub uraduje pri Nemcih in ne pri Slovencih, vendar mu pa tudi na oddaljenemu kraju vse dobro želimo. — Bistra glavica dobro vè, kje mu solnce, „brez se vpečiti“ — najto-pleje sije.

Iz Loč pri Konjicah. (Svarilo.) Po noči od 5. do 6. prosinca l. l. je v okolici Dražja ves, fara v Žičah, zakonska žena pri trdem zdravju, 38 let stara, akoravno nekoliko težavno, pa vendar srečno krepkega in zdravega dečka porodila. Ko se je to zgodilo, je neskušena in nepredvidna babica, kojo so od sosedove hiše porodnici v pomoč poklicali, na ravnost šla rojenca v drugo izbo vmivat, ter se s tem opravkom precej dolgo mudila, porodnico pa med tem čisto samo pustila. Ko dete vmije, ga nese zopet v drugo izbo k porodnici. Pa, o strah in groza — obilno krvi, koja je od postelje porodnice že do izbinega praga pritekla, se zapazi in uboga žena, spregovorivši: „Oh! kako se mi pred očmi iskri,“ roke sklene in — umerje. Kri je namreč ženi čisto stekla, ker ni bilo prave pomoči, in to je babica po nevednosti zakrivila. Naj bi bil ta primerljeji nepredvidnim babicam, pa tudi neskrbnim porodnim ženam v svarilo, da ni varno, v enakih okoliščinah brez prave pomoči biti.

Iz Dunaja. (Opombice k opazkam g. prof. dr. Jož. Pajeka.) Gospod dr. Pajek je blagovolil par krivih podatkov v mojem sestavku o slovenskem slovstvu v prof. Šumanovi knjigi „Die Slovenen“ v „Slovenskem Gospodarji“ (1882, št. 2, str. 11) popraviti. Ker je pa tej popravi

vkjub še nekaj toček nedognanih ostalo, hočem javno na nje opozoriti, da se morda po ti poti končno doženejo. — Za Popovičevo rojstno mesto so razglasili pisatelji do zdaj 4 kraje; po Čop-Šafariku je rojen blizu (unweit) Studenice, po Navratilu v Studenicah, po Wurzbachu, Žvabu in dr. v Arclinu in po gosp. Pajeku sedaj v Vojniku. Pita se, kdo ima prav? Vsakdo bode rekel, da g. dr. Pajek, ker je on to prepisal iz krstne knjige, ki je za to odločilni vir. Vendar v tem slučaju ni tako! Janisch (Typographisch-statistisches Lexikon von Steiermark I. str. 583) piše, da občina Vojniška obsega sedaj trg Vojnik (nemški Hochenegg) in Vojniško ves, ali da je do leta 1875 obsegala še Arclin, Škofjo ves, Trnovlje, Sv. Miklavž in Sv. Tomaž, ki so se rečenega leta iz Vojniške občine izločile in novo občino sè vkupnim imenom Škofja ves ustanovile. Do leta 1875 je tedaj kretitelj imel prav, da je zapisaval vse otroke, ki so se rodili v imenovanih krajih, kakor v občini Vojniški rojene. A z letom 1875 je nastalo vprašanje, kdo da od teh otrok pripada novi občini Škofji vesi. Ker vestni in zanesljivi pisatelji Arclin imenujejo in se to za one čase tudi s krstno knjigo zлага, smemo po tem pojasnilu biti prepričani, da je pravi rojstni kraj Popovičev bil Arclin, temveč ker je boter grof Schrattenbach, kojemu je oča Popovič oskrboval grajščino Zalog, ob enem bil lastnik grada Arclina. Istino pa, da se je rodil Popovič 5. den in ne 9. den februarja, imamo g. Pajeku zahvaliti, ki nas je po krstni knjigi podučil, ker do zdaj so vsi krivo pisali 9. den rečenega mesca, a naj-novejši životopisec Popovičev L. Žvab (Lj. Zvon 1881, str. 108), po zmoti celo 9. januarja, kar sččen (hrvatski: siečan!) v resnici pomenja in ne februarja. Odslej moramo tedaj reči: Popovič je rojen 5. februarja 1705 v Arclinu (v občini Škofja ves) pri Vojniku. Vse drugo je krivo! — Še jedna zmešnjava bi bila poravnati, katero grajščino grof Schrattenbachovo da je prav oča Popovič oskrboval? Zalog zvanih gradov ima več po Slovenskem, in površni g. Žvab se je brez razloga za onega „na Moravskem sveti pod sv. Valentina goro (nemški Wartenberg)“ na Kransjkem odločil. Ali nam ne bi vedela tudi na to krstna knjiga istinskega odgovora? Gledé letnic, kda sta umrla St. Modrinjak in L. Volkmer, je dobro, da je g. popravil, kar je tiskar zmedel, kajti moj rokopis prav kaže, ali spet druga je z dnevom, kda je Volkmer umrl, ker Marn stavlja v svojem Jezičniku (letnik 18. str. 42) 4. den in gosp. Pajek 7. den. februarja mesca l. 1816. Naj bi učena gospoda pisatelja blagovolila to spričati! — Križ pa je z „vedežem“! Iskal sem ga nekaj let po velikih ces. knjižnicah in na malem Štajeru, a dobil le jeden odtis 2. izdaje v cesarski dvorski knjižnici v Beči do rok. Knjižica je vezana in načelni list nima pisatelja ni letnice.

Slednja je najbrže na ovitku tiskana! Titelkopija dvorske knjižnice pravi, da je resnično iz leta 1838! Pita se zdaj, od kterega leta da je prva izdaja, in ali se je res onim razjarjenim možem posrečilo. celo izdajo do slednje knjižice ugonobiti?! Ako kdo vendar še kde prvotnega vedeža Gutmanovega zasledi, naj blagovoli načelni list, popolnoma prepisan z dostavljeno številko zadnje strani in opombo, koliko da je še morda v knjižnici zadi ali spredi listov, ki niso v tistem številu zapopadeni, v kojem slovenskem časniku, postavim „Slovenskem Gospodarju“, objaviti, da se to ob svojem času za slovensko bibliografijo porabi; dalje pa naj poskrbi, da pride delce v kako veliko javno knjižnico, da se našim slovstvenim zgodovinarjem in vnucom ohrani! — Slovstveno delovanje štajarskih Slovencev je pač primeroma najmenje znano. Nekdaj so ti, posebno vzhodna panoga, v Zagreb gledali, zdaj gledamo v Ljubljano. Rešimo bodočemu rodu spomine domoljubnih trudov očakov naših, dokler jim je še sledú med narodom! V Beči 19. januarja 1882.
Dr. Fr. Simonič.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kakor ob času resne vojske prepovedala je vlada vsem listom poročati več kakor vladni listi o vojski v Hercegovini, ki se je vsakako unela. Zato poročamo le, kar smo v vladnih listih brali: vstaši so prodrli od turško-črnogorske meje uže blizu do Mostara in Neretve, pa uže tudi čez Naretvo grabijo; pri Dobarji so umorili 10 vojakov in zažgali kosarno; tudi v Bosni močno vre in v Sarajevu so ustrelili uže več zarotnikov. Vladni list „Bohemia“ poroča, da v Hercegovini prebivalci kar bežijo k vstašem, nekateri kraji so celo prazni. FML. Jovanovič zahteva 40.000 mož; blizu Trebinja umoril je Osmanbeg 3 žandarje, več oficirjev, med temi lajtnant Lalič, in še več vojakov, je uže mrtvih. Vladni listi trdijo, da preteče 14. dni, preden se naši vojaki vsi zberejo in potem zopet 14 dni, preden se vstaja zatre. Inostranski posebno francoski listi pa pravijo še vedno, da na vsem ni nič, ampak da se naša armada zbira za pot v Solun. Kmalu bo vse jasno! — Vojaška taksa daje letos 660.000 goldinarjev in bo dobro došla v podporo zapuščenim, od rezervistov k vojski poklicanih, ženam in otrokom. — Državni zbor je pričel zborovati in bo kmalu obravnaval o proračunu za l. 1882. Mnogo delavcev iz Moravske prosi pri njem, naj prepové strogo ob nedeljah in praznikih delati. Gosposkež zbornici pa je minister Konrad predložil črtež nove šolske postave, ki bode bremena zlasti prebivalcem na deželi znatno polajšavala. — Čehi dobijo še letos svoje narodno vseučilišče. Nemci se zastonj upirajo, pravica mora biti, pa tudi Slovincem je minister Pražak ustregel; kajti blagi naš poslanec g. dr. Vošnjak nam piše, da

sedaj državna tiskarna razpošilja vsem sodnijam na Slovenskem tiskovine za slovensko uradovanje. Znaprej se ne more nikdo izgovarjati, da zaradi pomankanja tiskovin ne uraduje slovenski. Dakle, možje slovenski, sedaj veste, kaj imate tirjati in kako postopati! Slovenskemu uradovanju je pot nadelana. — Koroški Slovenci imajo sedaj svoj list po imenu „Mir“. Toda nemškutarji so se ga toliko ustrašili, da na vsa usta upijajo in jamrajo. Naj le! — Ogerski poslanci pod vodstvom grofa Aponija očitajo liberalnej večini silno zapravljivost in preobloženje prebivalstva z davki. Prav imajo. — V Trstu je volilna praska. Upati je, da zmaga vladi prijazen kandidat, podpiran od Slovencev.

Vnanje države. Na Bavarskem konservativci v deželnem zboru nič ne opravijo zoper liberalne ministre, ker so poslanci nesložni in preboječi. Poljake na Nemškem silno ponemčujejo v Poznan-skem. — Ruski car je ukazal železnico potegniti od Orenburga globoko v srednjo Azijo do Tašenda; od turškega sultana pa tirja, naj mu plača še dolžno vojno odškodnino. Sultan nima penez in bode moral dati nekaj svojih dežel. Morebiti mahnejo Rusi v Carigrad, ako se avstrijska vojska spusti do Soluna. — Bolgari in Srbi so se sprli zaradi meje. Srbski knez Milan je skupštino pozval in naznanil, da snuje ministertvo sedaj narodno banko. — Italijanski rovar Garibaldi preselil se je v Neapol, kder utegne umreti, ker je precej slab. — Francoski minister Gambetta hotel je volilni red tako preurediti, da bi samo njegovi pristaši bili izvoljeni. To je pa sedanjim poslancem presedalo in so zavrgli predlog ministrov. Gambetta hoče ministrovanje odložiti. — Angleži in Francozi so precejšnjo brco dobili od sultana, ker mu Egipt hočejo vzeti; povedal jim je, da nimajo česa iskati v Egiptu. Toliko poguma kaže sultan, ker vé, da Egipta nihče ne v Evropi ne vošči Angležem in Francozom. — Panamaško ožino marljivo prekapajo. Chilenci v južnej Ameriki pa so z Bolivijanci napravili mir; slednji zgubijo primorske kraje.

Za poduk in kratek čas.

Iz potne torbice.

IV. Visoko nad Podčetrtkom stoji precej veliki grad istega imena. Krog njega je hosta in pod hosto je velika cesta, kraj ktere je tudi brzjav. Ko sem dospel na veliko cesto, sem je urno dalje mahnil, kajti v Podčetrtku je bil sejem, toraj se nisem hotel med ljudi mešati, tolikor vendar vem, da je trg zelo prijeten kraj med tremi hribi. — Črne megle, ktere so se vže celo jutro na nebesji podile, so se ravno zbrale, ko sem jo iz trga pobral in dež je začel liti da je bilo kaj! Marela mi je koristila in potoval sem trdno dalje. Pot je držala mimo hribov na desni strani, na levi pa sem gledal le hrvaške gore, ki so se takoj za Sotlo vzdigovale proti nebu.

Kakor po Slov. goricah, tako so tudi tu hribi z vinsko trto ali hosto obraščeni. Proti podnevu sem prispel do sv. Petra pod Sv. Gorami. Ker je vedno še deževalo, in mi ni bilo dobro dalje potovati, sem poiskal tu prijatelja K., ki me je zelo prijazno sprijel in jegovi starši so zopet slovensko gostoljubnost mi skazali. Tu sem ostal do drugega dne. Med tem pa še sem se z večimi prijatelji in tovarši sešel, ktere sem s srčnim veseljem pozdravil, kajti dolgo se nismo videli. Pri dobrem vinu smo potem obhajali srečno snidenje.

Že mnogokrat sem slišal o imenitnosti „sv. Gore“, ker tudi iz Slov. goric radi tje romajo. Sedaj sem imel tudi jaz priložnost, da si nekoliko daleč sloveči kraj ogledam. Precej visoko na hribu nad sv. Petrom je bela cerkev, ktero sem na svojem potovanju že od daleč videl. Nisem znal, da sem tako blizu imenitnega kraja; še le prijatelj me je na to opozoril. Še tisti dan bi šel na hrib, ali vreme ni dopuščalo; počakal sem toraj drugega dneva. Poslovil sem se pri dobrih ljudeh in se napotil na hrib spremljan od prijatelja. Megla, nasledek prejšnjega dežja, se je kadila in hrib je bil ves v nji.

Izvolila sva si krajšo peško pot, in dasiravno je precej hladno bilo, sem bil vendar moker od pota. Kmalu sva prišla do majhnega križa in tu si malo počineva. Prijatelj mi je pravil, da okolo tega križa romarji po golih kolenih hodijo in Marijo, ktere podoba je na križi, častijo. Na vshodni strani tega križa, namreč na podlagi se neki poznajo znamenja zibebe, v kterej je Marija Jezusa zibala, ko je tam hodila. Ali ravno ta del kamna, o katerem se to pripoveduje je bil z mahom zaraščen, torej nisem mogel nič videti, dasiravno sem mah odstranil. Šla sva dalje, sapa je bila vedno mrzlejša in gorski zrak mi je zopet pot na čelu posušil. Še za majhen ovinek in videla sva cerkev, vendar še precej visoko nad nama. Velika košata lipa kinča majhno ravnico še precej nizko od cerkve, na dešno in levo od lipe pa so ute in zraven silno veliko klopi pripravljenih za romarje, ki hočejo vino piti. Više je cerkvnikova in cerkvena hiša. Dobila sva od cerkvnika ključ od vrat in ko sva prehodila še kakih 40 ali 45 stopnic sva bila pred cerkvijo. Velika je precej, vendar je mnogo premajhna, da bi mogla toliko romarjev obseči, kteri od vseh strani prihajajo, mi pravi prijatelj, in rad sem mu vrjel. Pred cerkvijo in za cerkvo še sta dve precej veliki kapeli.

Da pa bi lepoto cerkve od znotraj popisal, za to je moje pero prenevkretno in prepuščam boljemu. To vendar omenim, da kdor znotraj lepo cerkev videti hoča, mora iti na sv. Gore. — Gosta megla mi je ves razgled vzela. Gotovo pa bi od tod videl daleč okrog pa lepem spodnjem Štajerskem in prijatelj mi je pravil, da se v lepem vremenu Sava, doneča Sava, vidi. Nazaj sva si iz-

vodila pot po gostem kamenji, da se človek mora varovati, da se ne spodtakne in ne pade. V duhu sem gledal množice v procesijah prihajati od vseh strani in se pomikati z veselimi pesmami na hrib. — Iz domošljije še me le vzbudi prijatelj, ko sva prišla do majhne kapele sv. Križa. Tu teče iz Jezusovih nog voda, in kdor se te napije, ta je vedno zdrav. Tudi jaz sem je par požirkov hlastno pogoltnil in — Bog daj, da bi res vedno zdrav bil. —

Ločitev je huda, pravijo, in res bila je tudi za mene huda od prijatelja, kajti jaz sem jo mahnil dalje proti Brežicam, a on zopet nazaj k sv. Petru. Pač ne bodem pozabil na sv. Goro in če še bi kedaj tam hodil ne bodem zamudil zopet cerkvi pogledati. Tebi pa mili prijatelj se srčno zahvaljujem za Tvoj nasvet, da sva se na hrib napotila, in za Tvojo prijateljsko vodilo! —

Če bi hotel slovensko deželo in sicer le lepi slovenski Štajer popisati, moral bi popisati vsako goro, vsak breg in vsak hrib s svojimi vinogradi in hostami in s kapelicami; vsako dolino in vsako ravan z zelenimi travniki in rodovitnimi njivami, z vasmi in trgi ali majhnimi mesti.

Pot dalje je držala med hribi pri nožji, kder so tu in tam pastirji veselo popevali. Na Bizeljskem sem se čudil nad številom mlinov, ktere je vse gonil majhen potok. Dalje od Bizeljskega so se hribi na levej iz očes mi izgubili in pred menoj se je razprostirala ravnina proti Sotli in še le na Hrvaškem so se zopet hribi vzdigovali, kjer sem Klanjec in Novi dvor gledal. Kako uro od Bizeljskega stoji pri veliki cesti vas Župelevec; tudi tu sem se malo pri prijatelji mudil, kmalu sem pa vendar zopet urno dalje po veliki cesti proti Brežicam korakal. Sedaj se je tudi hribovje na desni spremenilo v ravnino, ktera se je pred menoj razprostirala, in še daleč sem zopet gledal majhne hribe.

Vsaki potnik, kteri v Brežice pride, si menda rad zapiše ime tega majhnega mesta v svoj dnevnik. Tudi jaz sem to storil in zakaj nebi? Ali se niso v tem mestu naši pradedje hrabro krvoločnim Turkom v bran postavili in se branili; ali ni polje okolu Brežic pognojeno s krvjo slovenskih junakov, ki so tu se za vero, dom ni za cesarja bojevali? Z občudenjem sem gledal kos „ketne“ pri grajskih vratih v Brežicah, kateri še je ostanek turške vojske, ko so od sv. Vida na Brežice streljali. Le polovico „ketne“ je priletelo na grad in je predrlo en stolp, in ta del so obesili v znamenje pred vrata, a drugi del je padel v Savo ter se potopil. V tem majhnem a slovenskem mestu toraj je tudi meni osoda namenila prebivati. Dospel sem v mesto in ker ima dijak daleč po svetu prijatelje, sem ga tudi jaz tukaj našel. Njegovi starši so me prijazno, gostoljubno sprejeli in me povabili, da nekoliko dni pri njih ostanem. Kdo bi raje to ponudbo sprejel, kot jaz? Kmalu sem se seznanil s vsemi domačimi, in govorili

smo to in uno. Dasiravno meščani, so vendar vsi gladko slovenski govorili.

(Dalje prihod.)

Smešnica 4. Bil sem nekokrat pri sodnji. Onde je kmet tožil kmeta, da ga je njegov pes ugriznil. Sodnik ne zna dobro slovenski in vpraša tožnika namesto: ste li Vi posestnik: ste Vi „bzičar“? Tožnik mu odgovori misleč na psa: tega pa nisem pogledal; pes je naglo odskočil, ko me je ugriznil, in tedaj ne morem vedeti ali je bil: psicar ali psica.

Tomaz S.

Razne stvari.

(Slovensko uradovanje). Državna tiskarna je razposlala vsem sodnijam na Slovenskem nove slovenske tiskovine za kazenske in civilno-pravdenske razprave. Narodnjaki slovenski naj vedó, da je s tem slovenskemu uradovanju odprta široka pot! Naj zahtevajo in naj se tudi sami poslužujejo teh slovenskih tiskovin!

(Poslano). Podpisani ustanovitelji „Popotnika“ naznanjajo, da od današnjega dne zana-prej niso v nobeni zvezi več s tem listom ter se združijo z „Učitelj. Tovarišem“, kterege bode zopet naš starosta g. Andrej Praprotnik uredoval.

Radoslav Lopan,
nadučitelj.

Tone Brezovnik,
učitelj.

Miha Kokol. Boštjan Kregar. Grebenec.

(Celjsko nemštvo) mora biti v hudej nevarnosti, ker je v „Deutscher Verein“ župan Neckermann tužno tužno jamral kako „slovenski klerikalni (?) živelj!“ skuša sedanji nemški mestni zastop razgnati ter milo prosi, naj skrbijo vsi, da bodo stari „Deutscherji“ zopet izvoljeni. G. Dr. Higersberger pa je pohvalil „pemske“ liberalce, da nečejo porazuma in miru s Čehi. Iz tega vidi vsak poštenjak, da je nemškimi liberalcem večni ravs in kavs v Avstriji ljubši od miru in sprave.

(Novi „krah“) ali polom na Dunajski borzi, kder so obrezani in krščeni barantači tržili z delnicami, menjicami, rentami i. t. d. je letos uže 360.000.000 fl. škode naredil.

(Ljutomerška čitalnica) bode imela na svečnico dne 2. febr. ob 4. uri popoldne občni zbor pri g. Vaupotiči v Ljutomeru, s sledečnim programom: Sporočila, račun za l. 1881, volitev novega odbora in prosti predlogi. P. P. g. udje naj se blagovole v obilnem številu zborovanja vdeležiti.

Odbor.

(Popravek) V šte. 3. „Slovenskega Gospodarja“ se poročano očitanje gosp. županu ljutomerskemu popravi, ter reče, da je le hotel dokazati, kako okraj od takšnih učiteljev, kakor je lani samo še le jeden bil nameščen, a na zadnjč dalje odšel, nima nobenega haska. Učiteljev sploh gosp. župan ni žalil.

(Potres) bil je v Zagrebu 21. t. m. in škodoval.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Prečastiti gospod dekan Stranjšak postal je ud lavantinskega konzistorija, častiti gosp. Žmavec, župnik na Remšniku, čast. gosp. Terjašek, provizor v Spodnji Poljskavi, čast. gost. J. Ostre v Vuzenici, J. Hajšek v Skalab.

Listič uredništva: G. Daradin: poročilo o gostovanji je žajivo. Poslane smešnice porabimo prilično, Dopis iz Slov. gorice, Koroškega itd. prihodnjič. Slovesov in zahval čč. gg. kaplanom ne objavljamo, ker je občini zbor tiskov. društva tako sklenil.

Loterijne številke:

V Trstu 21. januarja 1882: 86, 81, 62, 26, 72.
V Linci " " 40, 79, 66, 86, 37.
Prihodnje srečkanje: 4. februarja 1882.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 73'00 — Srebrna renta 74'20 — Zlata renta 83'25 — Akcije narodne banke 833'— — Kreditne akcije 281.— 20 Napoleon 9.55 — Ces. kr. cekini 5.64 —

1—3

Učenca,

ki slovenski in nemški govori in dobra šolska spričevala ima, vzame takoj v svojo štacuno mešanega blaga

Mat. Zemljic,

trgovec v Ljutomeru (Luttenberg).

Pisarico v loterijno pisarnico

sprejme posestnik loterijne nabiralnice v Zagorji (Sagor, Südbahn). Plača je 60 fl., postrežba prosta s hrano. perilom, obleko vred. Umeti pa ima nemški in slovenski in v zapisovanji loterijnih števil in pisarij spretna biti. Več pové tudi „Slov. Gospodar“ v Mariboru.

1—3

Trgovcem začetnikom.

V Radgoni, na spodnjem Štajerskem, železniška stacija Spielfeld, je na prodaj hiša z jednim nadstropjem, ki ima 8 oken na ulico, 6 hiš, 2 kubnji, 1 kamro, 2 štacuni s pobištvom za trženje z mešanim blagom, 3 okna za rabo na ogled, 2 dveri, vrata, dvorišče, kolarnico, magazine, klet, vse na najboljšem prostoru. Hiša je primerna za vsakojako podjetje. Vknjiženih 6000 fl. denarja hranilnega. Cena 9000 fl. Našteti je treba samo 1200 fl. Adresa:

Josef Zwölfer,

Radkersburg, Langgasse 14.

2—2

1—3

Mešnik

v stalnem pokoji, želi pod lahkimi pogoji prevzeti opravljanje božje službe, najrajši pri kaki podružnici. — Več se izvé pri opravištvu „Slov. Gospodarja“.

2—3

Lepo posestvo.

Prostovoljno se proda lepo posestvo v Vohovi, Hočke fare pri Mariboru hiš. štev. 31. in 5. Hiša lepo zidana in z opeko krita stoji kraj velike ceste sredi vasi. zraven je novo gospodarsko poslopje z opeko krito, vrt, njive, travniki, gozdi, vkup 34 oralov. Pod hišo so prostorne obokane kleti. Ob enem se proda vsa živina, pohištvo, gospodarska sprava itd. Več pové posestnik sam.

+++++

Sveče iz pravega voska.

Po najnižej ceni prodava voščene sveče, narejene iz čistega bučelnega voska, ki jako varéno gorijo in tudi preveč ne krgajo ali plavijo.

M. Gert,
svečar in medičar v Mariboru
v gosposkej ulici.

2—3

+++++

=====

Priporočba nove knjige.

Knjigotržec g. **W. Blanke v Ptuj** (Pettau) je novo, predelano izdajo knjige

Marija žalostna mati

založil. Knjiga zapopaaa pobožnosti in premissjevanja na čast Materi božje 7 žalostij ter sodi posebno za bližnji postni čas, ko bratovščina Marije 7 žalosti opravlja svoje pobožnosti.

Velja nevezana **30** kr., vezana **50** kr., okusno vezana v usnji **90** kr.

1—3

=====

Karbol-kislina

najboljše branilo zoper zdaj tako hudo razsajajoče osepnice ali koze se dobiva po nizki ceni pri

M. Berdajs-u
v Mariboru.

Ponudba.

Kuća broj 523 u Varaždinu, najprikladnija za stan jedne obitelji, zastojeća iz 6 sobah, podruma i suše onda prilježni vrt, prodaje se dobrovoljno uz vrlo povoljne uviete.

Poblizje može se saznati kot Šime Bogdanovića v istoj kući. 3—3

Priznano izvrstne prave
voščene sveče

iz garantirano nepokvarjenega
čebelnega voska ponudijo

P. & R. Seemann
v Ljubljani. 5—5

Mlin v najem (štant)

se dá na tri ali tudi šest let; stoji tik velike ceste, ki pelja iz Ptuja v Rogatec; mogoče je tudi krémo pri mlinu imeti, kjer blizu nobene kréme ni.

Pogoji se izvedó pri občinskem predstojniku na Ptujski gori. 2—2

Karl Gregel,
klepar (Spengler) v Ormoži
naznanja p. n. občinstvu, da je od
gosp. Pitaka kupil

kleparski obrt,

se nastanil v Ormoži, ter priporoča vsakovrstno kleparsko blago in galanterijske reči v velikej množini, prevzema vsako kleparsko delo doma kakor tudi drugod, pokriva turne, stavlja strelovode, prodaja barve in lake in prevzema vse vrsti popravke po najnižej ceni. 3—3

Dunajsko zavarovalno društvo na Dunaji.

Poroštvenska zaloga:

goldinarjev 4,500.000 av. velj.

„Dunajsko zavarovalno društvo“ zavarujé
zastonj v prvem leti,

če kdo **na 6 let** da zavarovati:

hiše, gospodarska posopja; pri takšnih zavarovanjih prične vpača nje še e
v 2. eti in se završuje potem v 5etnih rokih.

Generalni zastopnik v Gradci

G. MICORI

v gosposkej ulici šte. 10.

10—12